

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

No9
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 356 sahifa,
2-sentyabr, 2025-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti innovatsion faoliyatini rivojlantirish jarayoni.....	14
Ibragimova Gulsanam Nematovna	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim metodikasida qo'llanilishi va o'qituvchi kompetentligiga ta'siri	22
Abduyev Sheroz	
Boshlang'ich ta'limda "tabiatshunoslik" fanini raqamli platformalar orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish: 5e modeli asosida dizayn, baholash va joriy etish.....	25
Ahmadaliyev Shohruh Bahromjon o'g'li	
Ingliz va rus leksikografiyasida o'zbek milliy taom nomlarining lingvistik tahlili	30
Bobojonova Zarina Rashidovna	
Rahbarlarda til bilish darajasi va hissiy intellekt (eq): o'zaro bog'liqlikni o'rganish	34
Isaqlulova Baxtigul Xo'jamovna	
Frazeologizmlarni o'rgatishda matn asosida integratsiyalashgan dars modeli: xorijiy til o'rganuvchilar tajribasi	38
Jumayeva Sadbarg Mirolimovna	
O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari: rivojlangan davlatlar tajribasi tahlili	42
Karimova Moxichehra Rixsibayevna	
Rus va ingliz tillarida sharqona realiyalarning leksik-semantik tasnifi	46
Kulmamatova Aziza Do'stmamat qizi	
TRIZ metodikasi asosida texnokratik bolalar bilan ishlash tizimini takomillashtirish	50
Orifjonova Mavludaxon Abduqaxxor qizi	
Raqamli ta'lim muhitida pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish.....	53
Raximberganova Munajat Muzaffar qizi	
Structure of Social Conflict and Stages of its Development	57
Zaynutdinova Shahnoza Yuldashevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini baholash va rag'batlantirish tizimini takomillashtirish.....	60
Abduraxmonova Nigoraxon Akramali qizi	
Expression of National Mental Characteristics in the Uzbek Lullaby.....	64
Alimbayeva Shaxlo Tursunovna	
Bo'lajak "texnologiya" fani o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda kreativ kompetentlikni rivojlantirish tizimining pedagogik zarurati	69
Avazov G'oyibnazar Berdiyevich	
Bo'lajak tarbiyachilarda integratsiyalashgan ta'lim faoliyatini rivojlantirish orqali kommunikativ salohiyatini shakllantirish	72
Baratova Yulduz Asadullayevna	
Umumta'lim maktablarida molekulyar fizikani o'qitishning hozirgi holati	76
Boymirov Sherzod Tuxtayevich, Xudoynazarova Visola Musurmonqul qizi	
Ingliz tilini o'qitishda talabalarining mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini akt vositasida rivojlantirish	80
Ergasheva Sevaraxon Ravshanjon qizi	
Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish istiqbollari.....	84
O'rinova Feruzaxon O'ljayevna, Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi	
IIV litsey o'quvchilarining liderlik kompetensiyasini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari.....	90
Gadoyeva Dildora Baxtiyorovna	
Improving the System of Human Resource Capacity Management in Higher Education Institutions: Evidence from Uzbekistan	98
Imomov I., Umirova D.	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni mantiqiy va tanqidiy fikrlashga o'rgatishning zamonaviy usullari.....	104
Iskandarova Munisa Bahodir qizi	
Tarbiyachi-pedagoglarning emotsional kompetensiyasini rivojlantirish	107
Jovmirzayeva Nargiza Quvondiqovna	

Maktabgacha ta'lim yoshdagi giperaktiv bolalarga ta'lim berishning pedagogik-psixologik usullari	110
Jo'rayeva Nargiza Toirovna, Kamalova Sarvinov	
Blum taksonomiyasi asosida ilmiy kompetentlikni takomillashtirishning o'ziga xos xususiyatlari	113
Mustafayeva Nilufar Ulashovna	
Maktabgacha yoshdagi ovoz buzulishiga ega bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil qilish	117
Umida O'tbasarova Mexmanovna, Maksudbekova Xovvajan Xamidbek qizi	
Bolalar jamoasida do'stona munosabatlarni shakllantirishda rivojlanish markazlarida loyiha asosida o'qitish texnologiyasidan foydalanish usullari	121
Quronova Ismigul Xolmurod qizi	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda innovatsion metodlar orqali o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi	126
Rustamova Davlatxon Toyirjon qizi	
Oliy ta'limda tarbiyaviy faoliyatni tashkil etishning innovatsion modellari	131
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna	
"Tibbiy radiologiya" fanini o'qitishda pedagogik muloqot orqali tanqidiy operativ muloqotni o'stirishning o'ziga xos xususiyatlari	139
Shukurova Sevara Ilhomovna	
Improving High Jump Techniques	143
Tajimbetov Anvar Tengeldayevich	
Filologik va ijtimoiy-siyosiy fanlarda ta'lim jarayonining innovatsion metodlari	146
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Понятие логического мышления и его особенности у младших школьников	149
Ахмаджонова Нозима Нодиржон кизи	
Интеграция психологии, обучения английскому языку, дошкольного образования и туризма: междисциплинарная модель формирующего опыта	152
Омонуллаева Дилофуза Асадулла кизи	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'yin faoliyatida ijtimoiy motivlarni shakllantirish usullari	157
Abduvaxobova Nodira	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv faollikni rivojlantirishning afzalliklari	160
Ismailova Nozima Umaraliyevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini matnni tahlil qilishga o'rgatishda zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati	164
Utanbayeva Dildora Abdixadirovna	
Dorivor o'simliklar kursini o'qitish metodikasini takomillashtirishda keys texnologiyalaridan foydalanish	168
Mirzaboyev Timur Bisenbay o'g'li	
Oliy ta'lim talabalarida ijtimoiy-axloqiy kompetensiyani rivojlantirish: empirik tadqiqot natijalari	171
To'raqulov Akbar Rustam o'g'li	
Gerontotexnologiya ijtimoiy-pedagogik innovatsiya sifatida	175
Temirova Muyassar Abdulkarim qizi	
O'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda Sharq mutafakkirlarining qarashlaridan foydalanish	180
Raximova Surayyo Otabek qizi	
Yoshlarni kasb tanlashda ruhiy tayyorgarlik va shaxsiy qobiliyatlarni baholash	183
Biysenov Temirbek Taumuratovich	
Talabalarni ta'limiy qadriyatlar asosida pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimini takomillashtirishning ahamiyati	188
Choriyeva Surayyo Choriyevna	
Differences Between Computer-Based and Paper-Based Assessment in Inclusive Education	192
Davidova Sayyora Sirojiddin kizi	
Raqamli muhit sharoitida ma'naviy-axloqiy tarbiya jarayonining pedagogik modeli va tajriba-sinov natijalari	196
Donayeva Nozimaxon Norbo'tayevna	
Intellekt xarita yordamida o'quvchilarda "emotsional intellekt"ni rivojlantirish	201
G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda o'yin faoliyatining psixologik-pedagogik ahamiyati	206
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarini innovatsion yondashuv asosida boshqarishning nazariy asoslari	210
Mannanova Nargiza Xaydarovna	

Ingliz tilini o'rgatishda ona tilidan keng foydalanishning salbiy va ijobiy jihatlari	215
Masharipova Kumushoy Amin qizi	
The Relationship Between Critical Thinking and Reading Comprehension in Primary School Students	218
Mavlonova Dildora Shukhrat kizi	
Tasviriy san'at mashg'ulotlarida zamonaviy metodlardan foydalanish	222
N. K. Musayeva, U. O. Ziyatova	
Singapurning ta'lim falsafasi: korporativ madaniyatni ma'naviy-ma'rifiy rivojlanish bilan integratsiyalash ...	226
Nishonov Xayrulla Xolmirzaevich	
The Anthropocentric Paradigm in Modern Linguistics: Cognitive Linguistics and Linguacultural Studies in The Study of Language, Consciousness, and Culture	230
Rajabova Shaxlo Shodmonovna	
Bugungi globallashuv davrida ta'lim tizimini rivojlantirish va uning sifatini oshirishda nostandart yondashuvning ahamiyati	234
Ramazonova Salomat Saidovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kreativ sinflar ishini tashkil etishga tayyorlash	238
Saidova Gulruh Halim qizi	
O'zbek oilalarida ota-ona va farzand munosabatlarini tashxis qilishning psixologik xususiyatlari (Farg'ona vodiysi misolida)	242
Turg'unboeva Azizaxon G'ulomovna	
Сущность и специфика развития билингвизма у детей дошкольников	246
Истамова Нигора Азимжановна	
Zamonaviy rahbarning innovatsion boshqarish texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari	249
Xakimova Dildora Mashrabjonovna	
Креативный подход к развитию лингвометодического мышления студентов-филологов	253
Ходжаниязова Айгуль Айтмуратовна	
Umumta'lim maktablarida tarbiya darslarini tashkil etish ijtimoiy zarurat sifatida	257
Rashidova Gulnoza G'ulomovna	
Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati	261
Xaydarov Sulaymon Amirqulovich	
Xronotop nazariyasiga tahliliy yondoshuvlar va qarashlar	265
Avazov Vahabjon Tolibjon o'g'li	
Ko'zi ojiz bolalarning rus tili darslarida nutqiy kompetensiyasini shakllantirishning psixopedagogik asoslari	268
Abduraximov Asror Sultonali o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kasblar haqida dastlabki tasavvurlarni shakllantirishning psixologik-pedagogik asoslari	271
Adizova Nilufar Quvondiq qizi	
Zamonaviy media texnologiyalarini ta'lim jarayoniga qo'llashning zarurati	274
Alimov Asadulla Urokbayevich	
Maktabgacha yoshdagi bolaning rivojlanishida ijtimoiy muhitning ta'siri	278
Alimova Umida Jumaboy qizi	
Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi	282
Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna	
Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarining rivojlanish tarixi va ommalashuvi	286
Hojiyeva Maftuna Ulug'bekovna	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida raqamli resurslardan foydalanish orqali adabiy kompetensiyani rivojlantirish	289
Islomova Xafiza Azamatovna	
Ona tili o'qitish metodikasi fanidan mustaqil ta'limni tashkil etish	293
Ismadiyorova Nafisaxon Ibroximjon qizi	
Axloqshunoslikning global muammolari va texnikaviy muhitning inson hayotiga ta'siri	298
Kozimova Nargiza Istam qizi	
Ichki ishlar organlari xodimlarida kasbiy kompetentlikni oshirish va baholash usullarining xalqaro tahlili	303
Mamatqulova Sanobar Ismatillayevna, Eshmurzayev Yigitali Shokirovich, Kadirova Durdonaxon Rustamovna	
Tabiiy fanlarda bilingval ta'lim va CLIL yondashuv	309
Mannobxonova Muqaddamxon O'ktamxon qizi	

Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda pragmatik muammolar va ularning yechimlari	313
Maxmudova Nigoraxon Boyqo'zi qizi	
Poshshoxo'ja Ibn Abduvahobxo'janing "Miftoh ul-adl" asaridagi pedagogik qarashlari	317
Muzaffarova Farida Muxtor qizi	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida matn tushunishni shakllantirishda germenevtik metodlarning nazariy asoslari	321
Nazirova Shaxnoza Odinajon qizi	
Axborot iste'moli madaniyatini rivojlantirishda raqamli gigiyena va internet xavfsizligi.....	324
Ramazonov Jahongir Djalolovich	
Informatika fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar	328
Sadinov Otabek Vaxodirovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarning ijtimoiylashuvida musiqa fanining ta'siri.....	332
Shahobiddinova Zilola Orif qizi	
Madaniy-ijtimoiy va ta'limiy omillarning bolalarning aqliy rivojlanishiga ta'siri	335
Shirinov Otabek Tuvalovich	
Tadqiqot metodi vositasida o'quvchilarda tabiiy-ilmiy savodxonlikni rivojlantirish.....	338
Suyarov Kusharbay Tashbayevich	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kommunikativ kompetensiyasi va nutq madaniyati	342
Saipova Hilola Abduhamitovna	
"Ekologik ochiq o'yinlar" 5–7 yoshli bolalar uchun.....	346
Tangirov Zoir Xo'jakulovich	
Yuqori malakali taekvondochilarni o'ziga xos genetik xususiyatlarini hisobga olgan holda sport seleksiyasi.....	350
Tursunaliyev Ulug'bek Shavkatjon o'g'li	
Musiqa maktabi o'quvchilarida madaniy qadriyatlar va ustoz-shogird an'alarining uzluksiz rivojlanishi ..	353
Seytanov Bayrambay	

TABIY FANLARDA BILINGVAL TA'LIM VA CLIL YONDASHUV

Mannobxonova Muqaddamxon O'ktamxon qizi
Guliston davlat universiteti tayanch doktranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirishda bilingval kompetensiyalar va CLIL ta'lim texnologiyalaridan foydalanish masalasi yoritilgan. Tadqiqot davomida 6-sinf "Tabiiy fan" kursini ikki tilli (o'zbek–ingliz) yondashuv asosida o'qitish samaradorligi eksperimental-tajriba asosida o'rganildi. Pedagogik tajriba-sinov ishlari natijalari o'quvchilarda nafaqat ilmiy bilim, balki fan tilini ikki tilda ifodalay olish, ilmiy tafakkur va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qilganini ko'rsatdi. CLIL texnologiyasi asosida ishlab chiqilgan mashg'ulotlar va metodik yondashuvlar biologiya ta'limida ilmiy savodxonlikni oshirishda samarali vosita sifatida baholandi.

Kalit so'zlar: bilingval kompetensiya, CLIL texnologiyasi, tabiiy-ilmiy savodxonlik, fan tili, ikki tillilik, biologiya, o'quv jarayoni.

Abstract: This article discusses the application of bilingual competencies and CLIL (Content and Language Integrated Learning) methodology in the development of scientific literacy. The study investigates the effectiveness of teaching the 6th-grade "Science" course using a bilingual (Uzbek–English) approach through experimental research. The results of the pedagogical experiment showed that students not only gained scientific knowledge but also improved their ability to express scientific concepts in both languages, enhancing scientific reasoning and communication skills. The lessons and methodological approaches developed based on CLIL proved to be effective tools for enhancing scientific literacy in biology education.

Key words: bilingual competence, CLIL technology, scientific literacy, language of science, bilingualism, biology, educational process.

Аннотация: В статье рассматривается применение билингвальных компетенций и технологии CLIL (интегрированное обучение предмету и языку) в процессе формирования естественно-научной грамотности. В исследовании проанализирована эффективность преподавания предмета "Естествознание" в 6-м классе с использованием двуязычного (узбекско–английского) подхода на основе экспериментальных данных. Результаты педагогического эксперимента показали, что учащиеся не только приобрели научные знания, но и развили умения выражать научные понятия на двух языках, что способствовало формированию научного мышления и коммуникативных навыков. Занятия и методические подходы, разработанные на основе технологии CLIL, доказали свою эффективность в повышении научной грамотности в преподавании биологии.

Ключевые слова: билингвальная компетенция, технология CLIL, естественно-научная грамотность, язык науки, двуязычие, биология, учебный процесс.

KIRISH

Tadqiqotning dolzarbligi. Mamlakatimizda so'nggi yillarda maktab ta'limi kontenti va metodologiyasini tubdan yangilash bo'yicha bir qator tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi "Ta'lim sifatini oshirish va ilmiy-tadqiqot tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ–4884-sonli¹ qarorida ta'lim va ilm-fan taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlari belgilandi hamda xorijiy ekspertlar bilan hamkorlikda "Milliy o'quv dasturi"ni ishlab chiqish vazifasi qo'yildi. Ushbu hujjatda umumiy o'rta ta'limning mazmuni zamonaviy kompetensiyalar, xususan, tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirishga yo'naltirilishi ta'kidlandi ^[12].

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi "Ta'lim sifatini oshirish va ilmiy-tadqiqot tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ–4884-sonli qarorida: <https://lex.uz/ru/docs/-5085887?ONDATE=31.05.2023&ONDATE2=26.03.2021&action=compare>

Bu esa, o'z navbatida, fanning mazmunini chet tili resurslari bilan boyitish, fan va tilni integratsiyalashgan holda o'qitish (CLIL) imkoniyatlarini kengaytiradi.

Milliy o'quv dasturini bosqichma-bosqich joriy etish doirasida "SCIENCE/Tabiiy fan" integrallashgan fani 1–6-sinflarda yagona tizim sifatida tashkil etildi. Uning asosiy maqsadi o'quvchilarda kundalik hayotiy muammolarni ilmiy dalillar asosida hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishdan iborat.

Xususan, 6-sinf "Tabiiy fan" kursida (moddalar va ularning xossalari, energiya va o'zgarishlar, yer va koinot kabi bloklar) bilimni o'zlashtirish bilan birga fan tilini (ta'riflash, tasniflash, sabab-oqibatni izohlash, gipoteza ilgari surish, dalillarni keltirish va xulosalash) va parallel holatda ilmiy atamalarning ingliz tilidagi terminologiyasini ham rivojlantirish talab qilinadi. Milliy darsliklarga mos ravishda o'quv jarayonini ikki tili (o'zbek–ingliz) resurslar bilan ta'minlash, terminologik uyg'unlik va kognitiv tayanchlarni qurish ilmiy savodxonlikni oshirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot muammosi. Amaldagi islohotlar ta'lim mazmunini yangilagan bo'lsa-da, 6-sinf "Tabiiy fan" darslarida bilingval kompetensiyalarni shakllantirishning metodik mexanizmlari har doim ham tizimli tarzda yo'lga qo'yilmagan:

- fan terminlari va konseptlarini ikki tilda (o'zbek–ingliz) barqaror bog'lash bo'yicha o'qituvchi qo'llanmalarida bo'shliqlar mavjud;
- baholash mezonlari ko'proq faktik bilimga yo'nalgani, ilmiy dalillash va fan tilidan foydalanish kabi ko'nikmalarni muntazam o'lchash mexanizmlari yetarli darajada izchil emas;
- o'quvchilar uchun CLILga mos kognitiv tayanchlar yetarli darajada standartlashtirilmagan;
- o'qituvchilarning chet tili resurslari bilan ishlash va fan tilini integratsiyalash kompetensiyasini doimiy rivojlantirish mexanizmlari muntazamligini ta'minlash zarur ^[3].

Tadqiqotning maqsadi: adabiyotlarni o'rganish, kuzatish, nazariy asoslash, eksperimental tajriba, statistik ma'lumotlarni tahlil qilish metodlari asosida 6-sinf o'quvchilarida tabiiy fanni o'qitishda bilingvizm va CLIL ta'lim texnologiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.

Tadqiqot vazifalari:

- tabiiy-ilmiy savodxonlikni takomillashtirishda bilingvizm amaliyotini tadbiiq etishning nazariy asoslarini ishlab chiqish;
- CLIL ta'lim texnologiyasi asosida biologiyadan mashg'ulotlarni tashkil etish va o'tkazish uslubiyotini yaratish;
- CLIL ta'lim texnologiyalari asosida o'quvchilarda tabiiy-ilmiy savodxonlikni takomillashtirish metodikalarini ishlab chiqish;
- bilingval yondashuvning CLIL ta'lim texnologiyalari asosida tabiiy-ilmiy savodxonlikning metodik ta'minotini takomillashtirish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bilingval kompetensiyalar tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirishda muhim omil sifatida qaraladi. Chunki o'quvchi nafaqat ilmiy bilimlarni egallaydi, balki ularni turli tillarda qayta ifodalay olish orqali ilmiy tafakkur ko'lamini kengaytiradi. Bilingval kompetensiyaning birinchi vazifasi – mazmunni chuqur anglashdir. Ilmiy atamalarni ikki tilda o'zlashtirish o'quvchiga fanning asosiy tushunchalarini chuqur anglash imkonini beradi. Masalan, biologiyada cell va hujayra tushunchalarini taqqoslash jarayonida o'quvchilar terminlarning lingvistik va mazmuniy xususiyatlarini qiyoslaydi, bu esa ularning ilmiy tafakkurini rivojlantiradi ^[5].

Ikkinchi vazifasi esa – ilmiy muloqot kompetensiyasini shakllantirishdir. Chunki tabiiy-ilmiy savodxonlik nafaqat bilim olish, balki uni muloqot jarayonida ifodalay olishni ham talab qiladi. Bilingval ta'lim sharoitida o'quvchilar ilmiy tajribalar, laboratoriya ishlari yoki loyihaviy faoliyat natijalarini ikki tilda ifodalaydi, bu esa ularda kommunikativ savodxonlikni kuchaytiradi ^[7].

Shuningdek, A.K. Raximovning ta'kidlashicha, tabiiy-ilmiy ta'lim jarayonida bilingval kompetensiyani shakllantirish nafaqat fan mazmunini o'zlashtirishni yengillashtiradi, balki o'quvchilarning kritik fikrlash va tahliliy yondashuvini rivojlantirishga xizmat qiladi ^[15]. N.A. Mirzayeva esa bilingval yondashuvni tabiiy fanlarda qo'llash natijasida o'quvchilarda ilmiy tushunchalarni anglash tezligi va ijtimoiy faoliyatda qo'llash ko'nikmalari oshishini alohida qayd etadi ^[10].

Xorijiy tadqiqotchilardan J. Cumminsning fikricha, ikkinchi til orqali fanlarni o'qitish o'quvchilarning kognitiv-akademik til kompetensiyasini rivojlantiradi, bu esa tabiiy-ilmiy savodxonlikning shakllanishiga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatadi ^[4]. D. Marsh va D. Coyle tomonidan ishlab chiqilgan CLIL modeli ham aynan shu

g'oyaga asoslanadi – til va fan integratsiyasi orqali o'quvchilarda bilimning chuqurroq o'zlashtirilishi va kommunikativ kompetensiyaning rivojlanishiga sabab bo'ladi [3].

Demak, bilingval kompetensiyalar tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirishda mazmunni chuqur anglash, ilmiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish, kognitiv va kritik tafakkurni kuchaytirish kabi jarayonlarga xizmat qiladi. Bu esa o'quvchilarni nafaqat ilmiy bilimli, balki global kommunikativ muhitda faol ishtirok eta oladigan shaxs sifatida shakllantirish imkonini beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot muammosi doirasida bajarilgan ilmiy tadqiqotlar, pedagogika va biologiya o'qitish metodikasi sohasida yaratilgan metodik qo'llanmalar va tavsiyalar mazmuni bilan nazariy tanishib chiqish asosida amaliy tajriba-sinov ishlari tashkil etilib, tajriba-sinov ishlarining samaradorligi va olingan natijalarning matematik-statistik tahlili ishlab chiqildi.

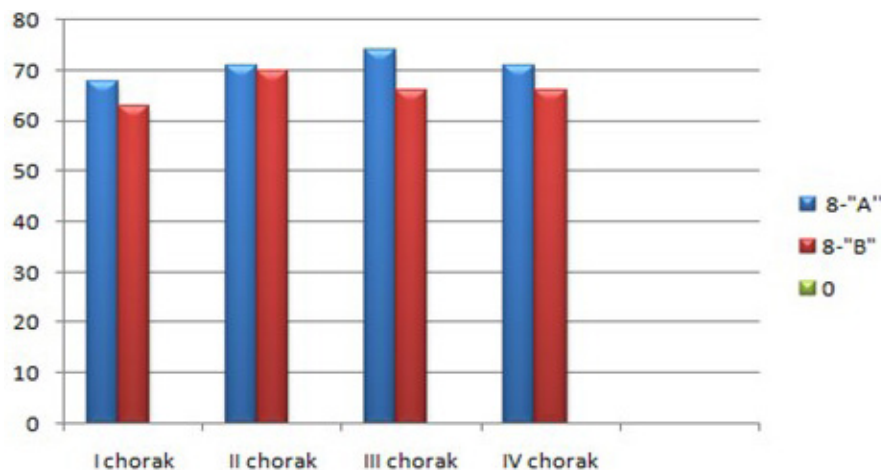
TAHLIL VA NATIJALAR

2024-2025 o'quv yilida tadqiqot davomida 61 nafar o'quvchi ishtirok etdi. Tanlangan sinfdagi tajriba-sinov ishlarining natijalari o'quvchilarda tabiiy-ilmiy savodxonlikning shakllanganlik darajalarini aniqlash mezonlariga asosan tajriba va nazorat sinflarida tajriba boshida hamda tajriba yakunida olingan qiymatlar bilan taqqoslandi. 2024-2025 o'quv yilidagi o'quvchilarda tabiiy-ilmiy savodxonlikning shakllanganlik darajalari va sifat ko'rsatkichi quyidagi jadvalda o'z aksini topgan.

1-jadval: Pedagogik tajriba-sinov natijalari samaradorligi

Guruh mezonlar tajriba boshi	Tajriba guruhi (N=31)				Nazorat guruhi (N=30)			
Rivojlanganlik darajasi	A'lo (5)	Yaxshi (4)	Qoniqarli (3)	Qoniqarsiz (2)	A'lo (5)	Yaxshi (4)	Qoniqarli (3)	Qoniqarsiz (2)
I chorak	9	12	10	-	6	13	11	
II chorak	10	12	9	-	7	14	9	
III chorak	10	13	8	-	7	13	10	-
IV chorak	9	13	9	-	6	14	10	-
Darajalarning o'rtacha arifmetik qiymati	4				3,9			
Samaradorlik koeffisiyenti	1,03							
Tanlanma dispersiya	0,58				0,51			
O'rta qiymatlar standart xatolari	0,76				0,71			
X ning ishonchlilik oralig'i	4,76<X _T *< 3,24				4,61<X _T *< 3,19			
Student statistikasi	T=0,25							
Statistik ozodlik darajasi	K=50							
Kriteriy xulosasi	H ₁ gipoteza qabul qilinadi							

Tajriba sinfining o'quv yili davomidagi samaradorlik ko'rsatkichi nazorat sinflari ko'rsatkichiga nisbatan o'rtacha 6 foizga yuqori ekanligi statistik usullar yordamida isbotlandi.

1-rasm: O'quvchilarning 2021-2022 o'quv yili I-IV choraklardagi sifat ko'rsatkichlari diagrammasi

2024-2025 o'quv yilida tadqiqot davomida 61 nafar o'quvchi ishtirok etgan bo'lib, tajriba-sinov ishlarining natijalari o'quvchilarda biologiyani ikki tillilikka asoslanib o'qitishda tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish asosida tajriba va nazorat sinflarida tajriba boshida hamda tajriba yakunida olingan qiymatlar bilan taqqoslanganda, tajriba sinflarining samaradorlik ko'rsatkichi nazorat sinflari ko'rsatkichiga nisbatan 6 foizga yuqori ekanligi statistik usullar yordamida isbotlandi. 2024-2025 o'quv yili I, II, III, IV choraklardagi sifat ko'rsatkichlari 1-jadval hamda 1-rasmda o'z aksini topgan. Umumlashtirilgan natijalar, tajriba va nazorat sinflaridan olingan ko'rsatkichlar bo'yicha o'zaro taqqoslandi, matematik statistika (Student) mezonini metodi yordamida qayta ishlanib tahlil qilindi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, bilingval kompetensiyalarni shakllantirish va CLIL ta'lim texnologiyalaridan foydalanish 6-sinf o'quvchilarida tabiiy-ilmiy savodxonlikni samarali rivojlantirishga xizmat qiladi. Pedagogik tajriba-sinov jarayonida bilingval ta'lim orqali o'quvchilarning fan bilimlari, ilmiy tafakkuri va kommunikativ ko'nikmalari sezilarli darajada oshgani kuzatildi. Tajriba guruhida olingan natijalar nazorat guruhiga nisbatan o'rtacha 6 foiz yuqori bo'lib, bu bilingval yondashuv va CLIL texnologiyasining ta'lim sifatini oshirishdagi samaradorligini tasdiqlaydi. Shuningdek, metodik qo'llanmalar va nostandart topshiriqlar o'quvchilarning bilimlarni chuqur anglash hamda amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynadi. Natijalar pedagogik jarayonlarda bilingval kompetensiyalarni tizimli rivojlantirish, o'qituvchilar malakasini oshirish va CLIL texnologiyalarini keng joriy etish zarurligini ko'rsatadi. Bu esa o'quvchilarda nafaqat ilmiy bilimlarni, balki global kommunikativ muhitda faol ishtirok etish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni shakllantirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Baker, C. Foundations of Bilingual Education and Bilingualism. – Bristol: Multilingual Matters, 2017.
2. Bialystok, E. Bilingualism in Development: Language, Literacy, and Cognition. – Cambridge: CUP, 2001.
3. Coyle, D., Hood, P., Marsh, D. CLIL: Content and Language Integrated Learning. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010.
4. Cummins, J. BICS and CALP: Empirical and Theoretical Status of the Distinction. – Encyclopedia of Language and Education, 2008.
5. Cummins, J. Bilingualism and Cognitive Development. – London: Routledge, 2000.
6. Jo'rayev, A. Tabiiy fanlarni o'qitishda innovatsion yondashuvlar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
7. Marsh, D. CLIL/EMILE: The European Dimension. – University of Jyväskylä, 2002.
8. Marsh, D. Content and Language Integrated Learning (CLIL). – Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
9. Mehisto, P. Excellence in Bilingual Education. – Cambridge: CUP, 2012.
10. Mirzayeva, N.A. Ilmiy savodxonlik va bilingval ta'lim metodikasi. – Toshkent: O'zMU nashriyoti, 2020.
11. Mirzayeva, N.A. Bilingval yondashuvning tabiiy fanlarni o'qitishda tutgan o'rnini. – Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2022.
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi PF-6108-son Farmoni ("Ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohasini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida").: <https://lex.uz/ru/docs/-5085999>
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 19-maydagi PQ-5117-son Qarori ("Chet tillarini o'qitish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida").: <https://lex.uz/en/docs/-5426736>
14. OECD. PISA 2018 Assessment and Analytical Framework. – Paris: OECD Publishing, 2019.
15. Raximov, A.K. Bilingval ta'lim asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
16. Xojiyeva, N. Zamonaviy pedagogikada bilingval ta'limning ahamiyati. – Toshkent: Fan va ta'lim, 2021.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.